ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ
ELEANOR SHARPSTON
της 10ης Σεπτεμβρίου 2009 [1]

1. Προ της προσχωρήσεώς της στην Ευρωπαϊκή Ένωση, η Φινλανδία είχε συνάψει διμερείς συμφωνίες επενδύσεων με τη Ρωσική Ομοσπονδία [2], τη Λευκορωσία [3], την Κίνα [4], τη Μαλαισία [5], τη Σρι Λάνκα [6], και το Ουζμπεκιστάν [7]. Οι εν λόγω συμφωνίες εγγυώνται υπέρ των επενδυτών εκάστου συμβαλλόμενου μέρους την ελεύθερη μεταφορά σε ελευθέρως μετατρέψιμο νόμισμα των πληρωμών που αφορούν επενδύσεις [8].

2. Η Επιτροπή εκτιμά ότι τέτοιου είδους άνευ περιορισμών ελεύθερη κυκλοφορία κεφαλαίων αντιβαίνει τα άρθρα 57, παράγραφος 2, 59 και 60, παράγραφος 1, ΕΚ, τα οποία παρέχουν τη δυνατότητα στο Συμβούλιο, υπό ορισμένες περιστάσεις, να περιορίζει την κυκλοφορία κεφαλαίων και πληρωμών με προορισμό ή προέλευση τρίτες χώρες. Εκτιμά ότι η Φινλανδία όφειλε να επαναδιαπραγματευθεί τις συμφωνίες αυτές σύμφωνα με το δεύτερο εδάφιο του άρθρου 307 ΕΚ, ώστε να τις καταστήσει συνάδουσες προς το κοινοτικό δίκαιο και να καθιερώσει μηχανισμούς επιτρέποντες στο Συμβούλιο να αποφασίζει περί ενδεχόμενων μελλοντικών περιορισμών.

3. Η Επιτροπή, επομένως, ζητεί από το Δικαστήριο να διαπιστώσει ότι, παραλείποντας να λάβει τα πρόσφορα μέτρα προς άρση των εν λόγω ασυμβιβάστων, η Φινλανδία παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από το δεύτερο εδάφιο του άρθρου 307 ΕΚ.

4. Η Επιτροπή κίνησε, επίσης, ανάλογες διαδικασίες διαπιστώσεως παραβάσεως κατά της Αυστρίας και της Σουηδίας. Οι αποφάσεις επί των εν λόγω υποθέσεων εκδόθηκαν στις 3 Μαρτίου 2009 [9]. Η παρούσα διαδικασία διαπιστώσεως παραβάσεως αφορά κατ' ουσίαν όμοια ζητήματα με εκείνα των ως άνω διαδικασιών.

1 — Γλώσσα του πρωτοτύπου: η αγγλική.

2 — Υπ' αριθ. 58/1991, υπογραφείσα την 8η Φεβρουαρίου 1989 και τεθείσα σε ισχύ την 15η Αυγούστου 1991.

3 — Υπ' αριθ. 89/1994, υπογραφείσα την 28η Οκτωβρίου 1992 και τεθείσα σε ισχύ την 11η Δεκεμβρίου 1994.

4 — Υπ' αριθ. 4/1986, υπογραφείσα την 4η Σεπτεμβρίου 1984 και τεθείσα σε ισχύ την 20ή Ιανουαρίου 1986.

5 — Υπ' αριθ. 79/1987, υπογραφείσα την 15η Απριλίου 1985 και τεθείσα σε ισχύ την 3η Ιανουαρίου 1988.

6 — Υπ' αριθ. 54/1987, υπογραφείσα την 27η Απριλίου 1985 και τεθείσα σε ισχύ την 25η Οκτωβρίου 1987.

7 — Υπ' αριθ. 74/1993, υπογραφείσα την 1η Οκτωβρίου 1992 και τεθείσα σε ισχύ την 22α Οκτωβρίου 1993.

8 — Βλ. επίσης, γενικότερα, Eilmansberger, T., Bilateral Investment Treaties and EU Law, *Common Market Law Review*, 2009, σ. 383 έως 429, και ειδικότερα επί ορισμένων ζητημάτων που ανακύπτουν στην παρούσα υπόθεση, σ. 409 έως 413.

9 — Αποφάσεις της 3ης Μαρτίου 2009, C-205/06, Επιτροπή κατά Αυστρίας, (Συλλογή 2009, σ. I-1301), και C-249/06, Επιτροπή κατά Σουηδίας (Συλλογή 2009, σ. I-1335).

5. Συνεπώς, η ανάλυσή μου στο πλαίσιο των παρουσών προτάσεων θα στηριχθεί κατ' ουσίαν επί όσων έκρινε το Δικαστήριο στις εν λόγω δύο αποφάσεις. Θα εξετάσω, όμως, ειδικότερα το νέο ζήτημα το οποίο ανακύπτει στην παρούσα υπόθεση, ήτοι τις συνέπειες της ρήτρας που εγγυάται προστασία των επενδυτών *εντός των επιτρεπομένων ορίων της εθνικής νομοθεσίας του συμβαλλόμενου μέρους* (στο εξής: επίμαχη ρήτρα) που περιέλαβε η Φινλανδία στις επίδικες συμφωνίες [10]:

«Έκαστο των συμβαλλομένων μερών εγγυάται εν πάση περιπτώσει, εντός των επιτρεπομένων ορίων δυνάμει της εθνικής του νομοθεσίας και σε συμμόρφωση προς το διεθνές δίκαιο, εύλογη και πρόσφορη μεταχείριση των επενδύσεων που πραγματοποιούνται από τους υπηκόους ή τις επιχειρήσεις του ετέρου συμβαλλόμενου μέρους [11].»

6. Ειδικότερα, θα εξετάσω αν, όπως ισχυρίζεται η Φινλανδική Κυβέρνηση, η φράση «εντός των επιτρεπομένων ορίων δυνάμει της εθνικής του νομοθεσίας» επιτρέπει στη Φινλανδία να επιβάλλει περιορισμούς στην κυκλοφορία κεφαλαίων και πληρωμών κατά τα άρθρα 57, παράγραφος 2, 59 και 60, παράγραφος 1, ΕΚ.

7. Εφόσον τούτο ισχύει, η Φινλανδία δεν παραβαίνει τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 307, δεύτερο εδάφιο, ΕΚ [12]. Η διάταξη αυτή υποχρεώνει τα κράτη μέλη να προσφύγουν σε όλα τα πρόσφορα μέτρα προς άρση των διαπιστωθέντων ασυμβιβάστων μεταξύ των συμφωνιών που συνήψαν πριν από την προσχώρησή τους και του κοινοτικού δικαίου. Τα κράτη μέλη οφείλουν να συνδράμουν, εν ανάγκη αμοιβαίως το ένα έναντι του άλλου, προκειμένου να επιτύχουν τον σκοπό αυτόν και υιοθετούν, κατά περίπτωση, κοινή στάση [13].

Συναφείς νομοθετικές διατάξεις

Η Σύμβαση της Βιέννης για το δίκαιο των συνθηκών

8. Το άρθρο 31 της Συμβάσεως της Βιέννης για το δίκαιο των συνθηκών [14] περιλαμβάνει τον εξής γενικό κανόνα ερμηνείας:

«1. Η συνθήκη δέον να ερμηνεύεται καλή τη πίστει, συμφώνως προς την συνήθη έννοιαν

10 — Η Επιτροπή επισημαίνει ότι η ρήτρα δεν περιλαμβάνεται στις συμφωνίες με τη Λευκορωσία, τη Ρωσική Ομοσπονδία και το Ουζμπεκιστάν, ενώ η Φινλανδία υποστηρίζει ότι περιλαμβάνεται σε όλες τις συμφωνίες, εκτός από τη συμφωνία με τη Ρωσική Ομοσπονδία. Δεδομένου του συμπεράσματος στο οποίο καταλήγω, δεν εξέτασα περαιτέρω το εν λόγω ζήτημα.

11 — Άρθρο 3 της συμφωνίας με τη Σρι Λάνκα. Δεν αμφισβητείται ότι πρόκειται για μία τυπική μορφή της επίμαχης ρήτρας.

12 — Εξαιρουμένων, κατά περίπτωση, των συμφωνιών με τη Λευκορωσία, τη Ρωσική Ομοσπονδία και το Ουζμπεκιστάν: βλ. υποσημείωση 10 ανωτέρω.

13 — Βλ. προπαρατεθείσες στην υποσημείωση 9 αποφάσεις Επιτροπή κατά Αυστρίας (σκέψεις 32 και 34) και Επιτροπή κατά Σουηδίας (σκέψεις 33 και 35).

14 — Υπογραφείσα στη Βιέννη στις 23 Μαΐου 1969 και τεθείσα σε ισχύ στις 27 Ιανουαρίου 1980, UN Doc.A/Conf.39/27, 1155 UNTS 331, 8 ILM 679 (1969) (στο εξής: Σύμβαση της Βιέννης).

ήτις δίδεται εις τους όρους της συνθήκης, εν τω συνόλω αυτών και υπό το φώς του αντικειμένου και του σκοπού της.

2. Το σύνολον της συνθήκης, δια τους σκοπούς ερμηνείας ταύτης, εκτός του κειμένου, περιέχοντος το προοίμιον και τα παραρτήματα αυτής, περιλαμβάνει:

α) πάσαν συμφωνίαν σχετικήν προς την συνθήκην, ήτις συνωμολογήθη μεταξύ όλων των μερών, επ' ευκαιρία της συνάψεως της συνθήκης

β) παν έγγραφον, το οποίον συνετάγη υφ' ενός ή πλειόνων μερών εν σχέσει προς την σύναψιν της συνθήκης, το οποίον εγένετο αποδεκτόν υπό των άλλων μερών ως έγγραφον σχετιζόμενον προς την συνθήκην.

3. Ομού μετά του συνόλου της συνθήκης δέον να λαμβάνωνται υπ' όψιν:

α) πάσα μεταγενεστέρα συμφωνία μεταξύ των μερών, αφορώσα εις την ερμηνείαν της συνθήκης ή την εφαρμογήν των διατάξεων ταύτης

β) πάσα μεταγενεστέρα πρακτική ακολουθηθείσα υπό των συμβαλλομένων μερών κατά την εφαρμογήν της συνθήκης, η οποία συνιστά συμφωνίαν αυτών ως προς την ερμηνείαν ταύτης

γ) άπαντες οι σχετικοί κανόνες του Διεθνούς Δικαίου οι εφαρμοζόμενοι εις τας μεταξύ των συμβαλλομένων μερών σχέσεις.

4. Ειδική έννοια δύναται να δοθή εις έναν όρον εάν προκύπτη ότι αυτή ήτο η πρόθεσις των συμβαλλομένων μερών.»

9. Το άρθρο 62 της Συμβάσεως της Βιέννης προβλέπει περί της περιπτώσεως της θεμελιώδους αλλαγής των περιστάσεων (clausula rebus sic stantibus):

«1. Δεν δύναται να γίνει επίκληση θεμελιώδους αλλαγής των περιστάσεων η οποία σημειώθηκε σε σχέση προς τις υφιστάμενες κατά τη στιγμή της συνομολογήσεως της Συνθήκης, οι οποίες δεν είχαν προβλεφθεί από τους συμβαλλομένους, ως λόγος λήξεως της Συνθήκης ή αποχωρήσεως από αυτήν, εκτός αν:

α) η ύπαρξη των περιστάσεων αυτών συνιστούσε ουσιώδη βάση της συνεννοήσεως των μερών να δεσμευθούν διά της Συνθήκης, και

β) αποτέλεσμα της αλλαγής υπήρξε η ριζική μεταβολή της εκτάσεως των υποχρεώσεων οι οποίες απομένουν προς εκπλήρωση δυνάμει της Συνθήκης.

2. Δεν μπορεί να γίνει επίκληση θεμελιώδους αλλαγής των περιστάσεων ως λόγος λήξεως της συνθήκης ή αποχωρήσεως από αυτή:

α) οσάκις η συνθήκη καθορίζει μεθοριακή γραμμή ή

β) οσάκις η θεμελιώδης αλλαγή των περιστάσεων είναι αποτέλεσμα παραβιάσεως εκ μέρους του επικαλουμένου τη μεταβολή μέρους είτε υποχρεώσεως που αναλήφθηκε δυνάμει της συνθήκης είτε οποιασδήποτε άλλης διεθνούς υποχρεώσεως έναντι οποιουδήποτε άλλου συμβαλλομένου μέρους της συνθήκης.

3. Οσάκις, κατά τις ανωτέρω παραγράφους, συμβαλλόμενο μέρος δύναται να επικαλεστεί θεμελιώδη αλλαγή των περιστάσεων, ως λόγο λήξεως της συνθήκης ή αποχωρήσεως από αυτήν, δύναται ωσαύτως να επικαλεσθεί την αλλαγή ως λόγο αναστολής της εφαρμογής της συνθήκης.»

Η Συνθήκη ΕΚ

10. Το άρθρο 57, παράγραφος 2, ΕΚ ορίζει ότι:

«Στην προσπάθειά του να επιτύχει το στόχο της ελεύθερης κινήσεως κεφαλαίων μεταξύ κρατών μελών και τρίτων χωρών, στο μεγαλύτερο δυνατό βαθμό και με την επιφύλαξη των άλλων κεφαλαίων της παρούσας συνθήκης, το Συμβούλιο μπορεί να λαμβάνει με ειδική πλειοψηφία, κατόπιν προτάσεως της Επιτροπής, μέτρα σχετικά με τις κινήσεις κεφαλαίων από ή προς τρίτες χώρες που αφορούν άμεσες επενδύσεις, στις οποίες περιλαμβάνονται οι επενδύσεις σε ακίνητα, εγκατάσταση, παροχή χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών ή εισδοχή τίτλων σε κεφαλαιαγορές. Για τη λήψη μέτρων δυνάμει της παρούσας παραγράφου απαιτείται ομοφωνία, εάν αυτά συνιστούν οπισθοδρόμηση του κοινοτικού δικαίου όσον αφορά την ελευθέρωση των κινήσεων κεφαλαίων από ή προς τρίτες χώρες.»

11. Το άρθρο 59 ΕΚ ορίζει ότι:

«Εάν, λόγω εξαιρετικών περιστάσεων, οι κινήσεις κεφαλαίων προς ή από τρίτες χώρες προκαλούν ή απειλούν να προκαλέσουν σοβαρές δυσχέρειες στη λειτουργία της οικονομικής και νομισματικής ενώσεως, το Συμβούλιο, αποφασίζοντας με ειδική πλειοψηφία, προτάσει της Επιτροπής και μετά από διαβούλευση με την ΕΚΤ, μπορεί να λαμβάνει έναντι τρίτων χωρών μέτρα διασφαλίσεως για χρονικό διάστημα που δεν υπερβαίνει τους έξι μήνες, εφόσον τα μέτρα αυτά είναι απολύτως αναγκαία.»

12. Το άρθρο 60, παράγραφος 1, ΕΚ ορίζει ότι:

«1. Εάν, στις περιπτώσεις που αναφέρονται στο άρθρο 301, κρίνεται αναγκαία κοινοτική δράση, το Συμβούλιο δύναται, σύμφωνα με την προβλεπόμενη στο άρθρο 301 διαδικασία, να λαμβάνει τα αναγκαία επείγοντα μέτρα σχετικά με τις κινήσεις κεφαλαίων και τις πληρωμές έναντι των οικείων τρίτων χωρών.»

13. Το άρθρο 307 ΕΚ ορίζει ότι:

«Τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις που απορρέουν από συμβάσεις που συνήφθησαν πριν από την 1η Ιανουαρίου 1958 ή, για τα κράτη που προσχωρούν, πριν από την ημερομηνία της προσχωρήσεώς τους, μεταξύ ενός ή περισσοτέρων κρατών μελών αφενός, και ενός ή περισσοτέρων τρίτων χωρών, αφετέρου, δεν θίγονται από την παρούσα συνθήκη.

Κατά το μέτρο που οι συμβάσεις αυτές δεν συμβιβάζονται με την παρούσα συνθήκη, το ενδιαφερόμενο ή τα ενδιαφερόμενα κράτη μέλη προσφεύγουν σε όλα τα πρόσφορα μέσα, για να άρουν τα διαπιστωθέντα ασυμβίβαστα. Εν ανάγκη, τα κράτη μέλη παρέχουν προς το σκοπό αυτό αμοιβαία συνδρομή και υιοθετούν, κατά περίπτωση, κοινή στάση.

Κατά την εφαρμογή των συμβάσεων που αναφέρονται στο πρώτο εδάφιο, τα κράτη μέλη λαμβάνουν υπόψη το γεγονός ότι τα πλεονεκτήματα που παραχωρεί με την παρούσα συνθήκη κάθε κράτος μέλος αποτελούν αναπόσπαστο μέρος της ιδρύσεως της Κοινότητας και επομένως είναι αδιαχωρίστως συνδεδεμένα με τη σύσταση κοινών οργάνων, τη μεταβίβαση αρμοδιοτήτων σ' αυτά και την παραχώρηση των ιδίων πλεονεκτημάτων από όλα τα άλλα κράτη μέλη.»

Διαδικασία

14. Σε απάντηση του εγγράφου οχλήσεως της 7ης Μαΐου 2004, της αιτιολογημένης γνώμης της 16ης Μαρτίου 2005 και της συμπληρωματικής αιτιολογημένης γνώμης της 4ης Ιουλίου 2006, η Φινλανδική Κυβέρνηση υποστήριξε ότι οι επίδικες διατάξεις των διμερών συμφωνιών επενδύσεων τηρούν τις υποχρεώσεις που υπέχει από τα άρθρα 57, παράγραφος 2, ΕΚ, 59 ΕΚ και 60, παράγραφος 1, ΕΚ. Συνεπώς, εκτιμούσε ότι δεν υπήρχε ανάγκη λήψεως οποιουδήποτε μέτρου κατά το άρθρο 307 ΕΚ προκειμένου να άρει τα φερόμενα ασυμβίβαστα [15].

15. Η Επιτροπή άσκησε την παρούσα προσφυγή στις 20 Φεβρουαρίου 2007.

16. Η Επιτροπή ζητεί από το Δικαστήριο:

— να αναγνωρίσει ότι, παραλείποντας να λάβει τα πρόσφορα μέτρα, σύμφωνα με το άρθρο 307, δεύτερο εδάφιο, ΕΚ, προκειμένου να άρει τα ασυμβίβαστα που προέκυπταν από τις διμερείς συμφωνίες επενδύσεων που είχε συνάψει με τη Ρωσική Ομοσπονδία (πρώην Σοβιετική Ένωση), τη Λευκορωσία, την Κίνα, τη Μαλαισία, τη Σρι Λάνκα και το Ουζμπεκιστάν, η Δημοκρατία της Φινλανδίας παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 307 ΕΚ

— να καταδικάσει τη Δημοκρατία της Φινλανδίας στα δικαστικά έξοδα.

17. Γραπτές παρατηρήσεις υπέβαλαν η Αυστριακή, η Φινλανδική, η Γερμανική, η Ουγγρική, η Λιθουανική και η Σουηδική Κυβέρνηση καθώς και η Επιτροπή.

18. Η Φινλανδική Κυβέρνηση ζήτησε τη διεξαγωγή επ' ακροατηρίου συζητήσεως, αλλά στη συνέχεια απέσυρε το αίτημά της. Συνεπώς, δεν διεξήχθη επ' ακροατηρίου συζήτηση.

Το ασυμβίβαστο των συμφωνιών προς τη Συνθήκη

19. Η Φινλανδία και τα παρεμβαίνοντα κράτη μέλη προβάλλουν ότι, ελλείψει οποιουδήποτε θεσπισθέντος από το

15 — Με το από 27 Οκτωβρίου 2006 έγγραφο, η Φινλανδία ενημέρωσε την Επιτροπή ότι συνήψε νέα διμερή συμφωνία επενδύσεων με την Κίνα, η οποία αναμενόταν να τεθεί σε ισχύ την 15η Νοεμβρίου 2006. Δεν γνωστοποίησε, όμως, στην Επιτροπή αντίγραφο του κειμένου ούτε διευκρίνισε αν η ημερομηνία θέσεώς της σε ισχύ ήταν οριστική, δεν δόθηκε δε περαιτέρω συνέχεια.

Συμβούλιο μέτρου έναντι των οικείων τρίτων χωρών, η φερόμενη παράβαση είναι όλως υποθετική διότι δεν υφίσταται «διαπιστωθέν ασυμβίβαστο» κατά την έννοια του άρθρου 307, δεύτερο εδάφιο, ΕΚ. Μόνο εφόσον και όταν η Επιτροπή διαπιστώνει την ύπαρξη τέτοιου ασυμβιβάστου γεννάται η υποχρέωση του κράτους μέλους να άρει το «διαπιστωθέν ασυμβίβαστο». Το ίδιο επιχείρημα είχε προβληθεί και από την Αυστριακή και τη Σουηδική Κυβέρνηση, καθώς και από τα παρεμβαίνοντα κράτη μέλη, συμπεριλαμβανομένης της Φινλανδίας, κατά τις διαδικασίες που οδήγησαν στις αποφάσεις Επιτροπή κατά Αυστρίας και Επιτροπή κατά Σουηδίας [16].

20. Αν και δεν απάντησε ρητώς στο επιχείρημα αυτό, το Δικαστήριο έκρινε ότι, προκειμένου να διασφαλισθεί η πρακτική αποτελεσματικότητα των διατάξεων των άρθρων 57, παράγραφος 2, ΕΚ, 59 ΕΚ και 60, παράγραφος 1, ΕΚ, απαιτείται τα περιοριστικά της ελεύθερης κυκλοφορίας των κεφαλαίων μέτρα να δύνανται να τύχουν, σε περίπτωση θεσπίσεώς τους από το Συμβούλιο, άμεσης εφαρμογής έναντι των κρατών που αφορούν, τα οποία ενδέχεται να είναι ορισμένα από τα κράτη που υπέγραψαν μία από τις επίδικες συμφωνίες με το οικείο κράτος μέλος. Ως εκ τούτου προκύπτει ότι το επιχείρημα περί «μη (ήδη) διαπιστωθέντος ασυμβιβάστου» δεν κρίθηκε λυσιτελές.

21. Το Δικαστήριο περαιτέρω έκρινε ότι «οι συγκεκριμένες αρμοδιότητες του Συμβουλίου, οι οποίες συνίστανται στη μονομερή θέσπιση περιοριστικών μέτρων έναντι τρίτων χωρών σε θέμα πανομοιότυπο ή συναφές με το ρυθμιζόμενο από προγενέστερη συμφωνία συναφθείσα μεταξύ κράτους μέλους και τρίτης χώρας, δημιουργούν ασυμβίβαστο προς την εν λόγω συμφωνία οσάκις, αφενός, η τελευταία δεν προβλέπει διάταξη παρέχουσα στο ενδιαφερόμενο κράτος μέλος τη δυνατότητα να ασκεί τα δικαιώματά του και να εκπληρώνει τις υποχρεώσεις του ως μέλος της Κοινότητας και, αφετέρου, ούτε του το επιτρέπει οποιοσδήποτε μηχανισμός του διεθνούς δικαίου» [17].

22. Ακολούθως, εξετάζω με τη σειρά εκάστη των προϋποθέσεων του ασυμβιβάστου.

Οι επίδικες συμφωνίες περιέχουν διάταξη παρέχουσα στη Φινλανδία τη δυνατότητα να ασκεί τα δικαιώματά της και να εκπληρώνει τις υποχρεώσεις της ως μέλος της Κοινότητας;

23. Δεν αμφισβητείται ότι οι επίδικες συμφωνίες δεν περιλαμβάνουν ρητή διάταξη, επιφυλάσσουσα στην Κοινότητα τη δυνατότητα να επιβάλλει περιορισμούς στην κυκλοφορία κεφαλαίων και πληρωμών, σύμφωνα με τα άρθρα 57, παράγραφος 2, ΕΚ, 59 ΕΚ και 60, παράγραφος 1, ΕΚ.

16 — Προπαρατεθείσες στην υποσημείωση 9 αποφάσεις Επιτροπή κατά Αυστρίας (σκέψεις 18 έως 23) και Επιτροπή κατά Σουηδίας (σκέψεις 17 έως 21).

17 — Προπαρατεθείσες στην υποσημείωση 9 αποφάσεις Επιτροπή κατά Αυστρίας (σκέψη 37) και Επιτροπή κατά Σουηδίας (σκέψη 38).

24. Παρά ταύτα, η Φινλανδική και η Λιθουανική Κυβέρνηση υποστηρίζουν ότι η επίμαχη ρήτρα παρέχει τη δυνατότητα στη Φινλανδία να τηρεί τα θεσπιζόμενα από το Συμβούλιο περιοριστικά μέτρα, σύμφωνα με τις προαναφερθείσες διατάξεις της Συνθήκης ΕΚ.

25. Η Φινλανδική Κυβέρνηση προβάλλει ότι οι διατάξεις αυτές μπορούν να τύχουν άμεσης εφαρμογής, διότι τα τυχόν θεσπιζόμενα από το Συμβούλιο μέτρα αποτελούν μέρος της φινλανδικής νομοθεσίας, στην οποία παραπέμπει η εν λόγω ρήτρα, δυνάμει της αρχής της άμεσης εφαρμογής του κοινοτικού δικαίου. Είναι αδιάφορο το γεγονός ότι η ίδια η Κοινότητα δεν αποτελεί συμβαλλόμενο μέρος στις επίδικες συμφωνίες. Από την πλευρά της, η Λιθουανική Κυβέρνηση επισημαίνει ότι το κοινοτικό δίκαιο αποτελεί μέρος του εθνικού δικαίου.

26. Παρά ταύτα, κατά την άποψή μου, το ζήτημα που τίθεται δεν είναι αν το κοινοτικό δίκαιο αποτελεί μέρος του εθνικού δικαίου (γεγονός που όντως ισχύει). Αντιθέτως, κρίσιμο είναι να ερευνηθεί αν η εν δυνάμει δυνατότητα της Φινλανδίας να στηριχθεί στη φράση «εντός των επιτρεπομένων ορίων δυνάμει της εθνικής της νομοθεσίας» έναντι τρίτων χωρών με τις οποίες συνήψε τις εν λόγω συμφωνίες *διασφαλίζει αρκούντως* ότι οι κατά τα άρθρα 57, παράγραφος 2, ΕΚ, 59 ΕΚ και 60, παράγραφος 1, ΕΚ, περιορισμοί στην κυκλοφορία κεφαλαίων και πληρωμών, όπου συμμετέχουν τρίτες χώρες, μπορούν να εφαρμοσθούν.

27. Εκτιμώ ότι δεν το επιτυγχάνει. Όπως και ο γενικός εισαγγελέας Poiares Maduro, φρονώ ότι η εφαρμογή του άρθρου 307 ΕΚ δεν διασφαλίζεται αρκούντως μέσω μίας αμφίβολης ερμηνείας διατάξεων διεθνούς συμφωνίας [18]. Το άρθρο 307 ΕΚ είναι, μάλλον, «γενικού περιεχομένου και εφαρμόζεται σε κάθε συμφωνία, ανεξαρτήτως αντικειμένου, η οποία *ενδέχεται να επηρεάσει* την εφαρμογή της Συνθήκης» [19].

28. Στο σημείο αυτό μπορεί να γίνει παραλληλισμός με τη νομολογία του Δικαστηρίου επί της μη πλήρους εφαρμογής των οδηγιών από τα κράτη μέλη.

29. Κατά πάγια νομολογία, μολονότι η μεταφορά μιας οδηγίας στην εσωτερική έννομη τάξη δεν απαιτεί, κατ' ανάγκη, νομοθετική ενέργεια εκ μέρους κάθε κράτους μέλους, είναι απαραίτητο, πάντως, το συγκεκριμένο εθνικό δίκαιο να *εξασφαλίζει πράγματι* την πλήρη εφαρμογή της οδηγίας, η έννομη κατάσταση που διαμορφώνεται βάσει του δικαίου αυτού να είναι αρκούντως ακριβής και σαφής και οι δικαιούχοι να είναι σε θέση να γνωρίζουν πλήρως το περιεχόμενο των δικαιωμάτων τους και να τα επικαλούνται, κατά περίπτωση, ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων [20].

18 — Προτάσεις στις υποθέσεις Επιτροπή κατά Αυστρίας και Επιτροπή κατά Σουηδίας (προπαρατεθείσες στην υποσημείωση 9, σημείο 62).

19 — Αποφάσεις του Δικαστηρίου της 14ης Οκτωβρίου 1980, 812/79, Burgoa (Συλλογή τόμος 1980/ΙΙΙ, σ. 71, σκέψη 6), η υπογράμμιση δική μου, και της 5ης Νοεμβρίου 2002, C-466/98, Επιτροπή κατά Ηνωμένου Βασιλείου (Συλλογή 2002, σ. I-9427, σκέψη 23 καθώς και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

20 — Βλ. απόφαση της 9ης Σεπτεμβρίου 2004, C-70/03, Επιτροπή κατά Ισπανίας (Συλλογή 2004, σ. I-7999, σκέψη 15 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία). Για παράδειγμα, το Δικαστήριο έκρινε ότι «η ύπαρξη γενικών αρχών συνταγματικού ή διοικητικού δικαίου» (απόφαση του Δικαστηρίου της 23ης Μαΐου 1985, 29/84, Επιτροπή κατά Γερμανίας, Συλλογή 1985, σ. 1661, σκέψη 23) ή «ένα υφιστάμενο νομικό πλαίσιο» (απόφαση της 20ής Μαΐου 1992, C-190/90, Επιτροπή κατά Κάτω Χωρών, Συλλογή 1992, σ. I-3265, σκέψη 17) ενδέχεται να επαρκούν για την εφαρμογή μίας οδηγίας, υπό τον όρο ότι πληρούν τις ελάχιστες αυτές προϋποθέσεις.

30. Το Δικαστήριο έχει επίσης κρίνει ότι η ύπαρξη απλώς πάγιας διοικητικής πρακτικής συνάδουσας προς την οδηγία [21] ή η δυνατότητα των δικαστηρίων να ερμηνεύουν το εσωτερικό δίκαιο κατά τρόπο σύμφωνο προς την οδηγία [22] δεν απαλλάσσει το κράτος μέλος από την υποχρέωση θεσπίσεως πρόσφορων και δεσμευτικών μέτρων εφαρμογής. Το Δικαστήριο έχει επισημάνει ότι δεν πρέπει να υπάρχει περιθώριο, πρακτικώς ή ακόμη και θεωρητικώς, ο τρόπος με τον οποίο μία οδηγία μεταφέρεται στο εσωτερικό δίκαιο να θέσει σε κίνδυνο την ορθή εφαρμογή των κανόνων που αυτή θέτει [23].

31. Περαιτέρω, το Δικαστήριο έχει διευκρινίσει ότι τα κράτη μέλη δεν μπορούν να επικαλούνται το άμεσο αποτέλεσμα των οδηγιών προς υπεράσπισή τους έναντι προσαπτόμενης παραλείψεως πλήρους μεταφοράς οδηγίας στην εσωτερική έννομη τάξη [24].

32. Κατά την άποψή μου, οι αρχές αυτές μπορούν και πρέπει να εφαρμοσθούν εν προκειμένω, mutatis mutandis. Πράγματι, το Δικαστήριο στις υποθέσεις Επιτροπή κατά Αυστρίας και Επιτροπή κατά Σουηδίας υιοθέτησε ανάλογη στάση με της προαναφερθείσας νομολογίας ειδικότερα, απαίτησε τη *διασφάλιση* ότι οι κατά τα άρθρα 57, παράγραφος 2, ΕΚ, 59 ΕΚ και 60, παράγραφος 1, ΕΚ, περιορισμοί στην ελευθερία κεφαλαίων και πληρωμών, μπορούν, εφόσον υπάρχει ανάγκη, να επιβληθούν [25].

33. Δεν θεωρώ ότι η Φινλανδία είναι σε θέση να διασφαλίσει κάτι αντίστοιχο.

34. Σαφώς, η δυνατότητά της προς τούτο εξαρτάται, εν τέλει, από τον τρόπο με τον οποίο ένα διεθνές ή διαιτητικό δικαστήριο θα ερμηνεύσει τη φράση «εντός των επιτρεπομένων ορίων δυνάμει της εθνικής του νομοθεσίας». Κατά πάγια νομολογία, μια διεθνής συνθήκη πρέπει να ερμηνεύεται βάσει του γράμματός της αλλά και υπό το φως των σκοπών της. Το άρθρο 31 της Συμβάσεως της Βιέννης [26], το οποίο καταγράφει το διεθνές γενικό εθιμικό δίκαιο [27], διευκρινίζει συναφώς ότι οι συμφωνίες πρέπει να ερμηνεύονται με καλή πίστη, σύμφωνα με τη συνήθη έννοια των όρων τους σε συνάρτηση με τα συμφραζόμενα, και υπό το φως του αντικειμένου και του σκοπού τους [28]. Ενδεχομένως, θα μπορούσε να προβληθεί ως προς την εν λόγω διάταξη ο ισχυρισμός ότι ένα διεθνές ή διαιτητικό δικαστήριο θα προέκρινε την ερμηνεία ότι η επίμαχη ρήτρα παραπέμπει στο κοινοτικό δίκαιο.

21 — Βλ., για παράδειγμα, απόφαση της 15ης Μαρτίου 1990, C-339/87, Επιτροπή κατά Κάτω Χωρών (Συλλογή 1990, σ. I-851, σκέψη 36).

22 — Βλ., για παράδειγμα, απόφαση της 27ης Οκτωβρίου 1993, C-338/91, Steenhorst-Neerings (Συλλογή 1993, σ. I-5475, σκέψεις 32 έως 34).

23 — Βλ., για παράδειγμα, απόφαση της 9ης Απριλίου 1987, 363/85, Επιτροπή κατά Ιταλίας (Συλλογή 1987, σ. 1733, σκέψεις 10 και 12).

24 — Βλ., για παράδειγμα, αποφάσεις της 6ης Μαΐου 1980, 102/79, Επιτροπή κατά Βελγίου (Συλλογή τόμος 1980/II, σ. 99, σκέψη 12), της 25ης Ιουλίου 1991, C-208/90, Emmott (Συλλογή 1991, σ. I-4269, σκέψη 20), και της 20ής Μαρτίου 1997, C-96/95, Επιτροπή κατά Γερμανίας (Συλλογή 1997, σ. I-1653, σκέψη 37).

25 — Βλ. προπαρατεθείσες στην υποσημείωση 9 αποφάσεις Επιτροπή κατά Αυστρίας (σκέψεις 38 και 40) και Επιτροπή κατά Σουηδίας (σκέψεις 39 και 41).

26 — Βλ. σημείο 8 και υποσημείωση 14 ανωτέρω.

27 — Βλ., για παράδειγμα, Διεθνές Δικαστήριο, Sovereignty over Pulau Ligitan and Pulau Sipadan (Ινδονησία/Μαλαισία), Απόφαση, *I.C.J. Reports 2002*, σ. 625, σκέψη 37.

28 — Βλ. αποφάσεις του Δικαστηρίου της 20ής Νοεμβρίου 2001, C-268/99, Jany κ.λπ. (Συλλογή 2001, σ. I-8615, σκέψη 35), και της 10ης Ιανουαρίου 2006, C-344/04, IATA και ELFAA (Συλλογή 2006, σ. I-403, σκέψη 40).

35. Φρονώ, όμως, ότι αυτή η προοπτική είναι ιδιαίτερα αβέβαιη. Χωρίς να είναι απαραίτητο να εξετασθεί το ζήτημα λεπτομερώς, δεν πιστεύω ότι η εφαρμογή του άρθρου 31 της Συμβάσεως της Βιέννης ή άλλης συναφούς με την ερμηνεία συνθηκών διατάξεως παρέχει τα εχέγγυα ώστε η Φινλανδία να είναι σε θέση να επιβάλλει περιορισμούς στην κυκλοφορία κεφαλαίων και πληρωμών σύμφωνα με τα άρθρα 57, παράγραφος 2, ΕΚ, 59 ΕΚ και 60, παράγραφος 1, ΕΚ. Το απλό ενδεχόμενο ερμηνείας, εκ μέρους διεθνούς ή διαιτητικού δικαστηρίου, της επίμαχης ρήτρας κατά τον τρόπο αυτόν, δεν αρκεί για να απαλλάξει τη Φινλανδία από τις υποχρεώσεις της.

36. Αντιθέτως, στην υπόθεση Επιτροπή κατά Αυστρίας, το Δικαστήριο επισήμανε ότι η Αυστρία προτίθετο να θεσπίσει, στο πλαίσιο των επενδυτικών συνθηκών που τελούσαν υπό διαπραγμάτευση ή επ' ευκαιρία της ανανεώσεως των υφισταμένων συνθηκών, ρήτρα επιφυλάσσουσα ορισμένες αρμοδιότητες σε περιφερειακούς οργανισμούς και επιτρέπουσα, ως εκ τούτου, την εφαρμογή περιοριστικών μέτρων στην κυκλοφορία κεφαλαίων και πληρωμών που ενδεχομένως θα εξέδιδε το Συμβούλιο. Το Δικαστήριο αναγνώρισε ότι μία τέτοια ρήτρα θα μπορούσε, κατ' αρχήν, να θεωρηθεί ικανή να άρει διαπιστωθέν ασυμβίβαστο [29]. Οι έχουσες τα χαρακτηριστικά αυτά ρήτρες είναι, όμως, όλως διαφορετικές από την επίμαχη ρήτρα.

37. Συνεπώς, η κρίση του Δικαστηρίου επί της ρήτρας την οποία η Αυστρία προτίθετο να περιλάβει στις μελλοντικές συμφωνίες δεν μπορεί εν προκειμένω να τύχει ανάλογης εφαρμογής.

38. Ως εκ τούτου, καταλήγω στο συμπέρασμα ότι οι επίδικες συμφωνίες δεν περιέχουν διάταξη επιτρέπουσα στη Φινλανδία να ασκεί τα δικαιώματά της και να εκπληρώνει τις υποχρεώσεις της ως μέλος της Κοινότητας.

Υπάρχει μηχανισμός του διεθνούς δικαίου επιτρέπων στη Φινλανδία να ασκεί τα δικαιώματά της και να εκπληρώνει τις υποχρεώσεις της ως μέλος της Κοινότητας;

39. Η Λιθουανική και η Ουγγρική Κυβέρνηση εκτιμούν ότι τα κράτη μέλη μπορούν να θεσπίζουν περιοριστικά μέτρα χρησιμοποιώντας τις προβλεπόμενες από το διεθνές δίκαιο δυνατότητες, όπως την αναστολή εκτελέσεως

29 — Απόφαση Επιτροπή κατά Αυστρίας, προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 9 (σκέψεις 40 και 41). Το Δικαστήριο επισήμανε, όμως, ότι η Αυστρία δεν προέβη, «εντός της ταχθείσας με την αιτιολογημένη γνώμη της Επιτροπής προθεσμίας, σε κανένα διάβημα προς τις ενδιαφερόμενες τρίτες χώρες προκειμένου να αρθεί ο κίνδυνος συγκρούσεως με τα ενδεχομένως θεσπιζόμενα από το Συμβούλιο μέτρα σύμφωνα με τα άρθρα 57, παράγραφος 2, ΕΚ, 59 ΕΚ και 60, παράγραφος 1, ΕΚ, κίνδυνος ο οποίος δεν αποκλείεται να προκύψει από την εφαρμογή των συναφθεισών με τις εν λόγω τρίτες χώρες επενδυτικών συμφωνιών».

ή την καταγγελία των συνθηκών, εφαρμόζοντας τη ρήτρα clausula rebus sic stantibus [30].

40. Στις διαδικασίες που οδήγησαν στις αποφάσεις Επιτροπή κατά Αυστρίας και Επιτροπή κατά Σουηδίας, τα καθού κράτη μέλη επικαλέσθηκαν μηχανισμούς του διεθνούς δικαίου, συμπεριλαμβανομένης της ρήτρας clausula rebus sic stantibus, η οποία, κατά την άποψή τους, επιτρέπει σε αυτά τα κράτη να ασκούν τα δικαιώματά τους και να εκπληρώνουν τις υποχρεώσεις τους ως μέλη της Κοινότητας [31].

41. Το Δικαστήριο απέρριψε κατηγορηματικώς τα επιχειρήματα αυτά [32]. Έκρινε ότι οι μηχανισμοί που επικαλέσθηκαν η Αυστρία και η Σουηδία δεν διασφαλίζουν ότι τα κράτη αυτά είναι σε θέση να εκπληρώνουν τις κοινοτικές τους υποχρεώσεις για δύο λόγους: «Πρώτον, οι σύμφυτες με οποιαδήποτε διεθνή διαπραγμάτευση προθεσμίες που θα ήσαν αναγκαίες προκειμένου να συζητηθούν εκ νέου οι επίδικες συμφωνίες είναι εκ φύσεως ασυμβίβαστες προς την πρακτική αποτελεσματικότητα των μέτρων αυτών. Δεύτερον, η δυνατότητα προσφυγής σε άλλους μηχανισμούς που προβλέπει το διεθνές δίκαιο, όπως η αναστολή εκτελέσεως της συμφωνίας, αν όχι η καταγγελία των επίδικων συνθηκών ή ορισμένων εκ των διατάξεών τους, είναι υπερβολικά αβέβαιη ως προς τα επαγόμενα αποτελέσματα για τη διασφάλιση του ότι τα θεσπιζόμενα από το Συμβούλιο μέτρα θα μπορούσαν να εφαρμοστούν λυσιτελώς» [33].

42. Καταλήγω στο συμπέρασμα ότι δεν υφίσταται μηχανισμός του διεθνούς δικαίου ο οποίος να διασφαλίζει ότι η Φινλανδία θα είναι σε θέση να ασκεί τα δικαιώματά της και να εκπληρώνει τις υποχρεώσεις της ως μέλος της Κοινότητας.

Συμπέρασμα ως προς το ασυμβίβαστο των συνθηκών προς το κοινοτικό δίκαιο

43. Οι υπό εξέταση συμφωνίες δεν περιέχουν ρητή διάταξη επιτρέπουσα στη Φινλανδία να ασκεί τα δικαιώματά της και να εκπληρώνει τις υποχρεώσεις της ως μέλος της Κοινότητας. Περαιτέρω, δεν υφίσταται μηχανισμός του διεθνούς δικαίου ο οποίος να εγγυάται ότι η Φινλανδία μπορεί να ενεργήσει κατά τον τρόπο αυτόν. Συνάγω, επομένως, ότι οι επίδικες συμφωνίες δεν είναι συμβατές με τις εξουσίες του Συμβουλίου να περιορίζει την κυκλοφορία των κεφαλαίων και πληρωμών, σύμφωνα με τα άρθρα 57, παράγραφος 2, ΕΚ, 59 ΕΚ και 60, παράγραφος 1, ΕΚ επίσης, ότι η Φινλανδία υποχρεούται να λάβει τα κατά το δεύτερο εδάφιο του άρθρου 307 ΕΚ μέτρα.

30 — Βλ. άρθρο 62 της Συμβάσεως της Βιέννης, προπαρατεθέν στο σημείο 9.

31 — Βλ. προτάσεις του γενικού εισαγγελέα Poiares Maduro στις υποθέσεις Επιτροπή κατά Αυστρίας και Επιτροπή κατά Σουηδίας, προπαρατεθείσες στην υποσημείωση 9 (σημεία 55 έως 62).

32 — Προπαρατεθείσες στην υποσημείωση 9 αποφάσεις Επιτροπή κατά Αυστρίας (σκέψεις 38 έως 40) και Επιτροπή κατά Σουηδίας (σκέψεις 39 έως 41).

33 — Βλ., περαιτέρω, Διεθνές Δικαστήριο, Gabcikovo-Nagymaros Project (Ουγγαρία/Σλοβακία), Απόφαση, *I.C.J. Reports 1997*, σ. 7, σημείο 104: «Η αρνητική και υπό όρους διατύπωση του άρθρου 62 της Συμβάσεως της Βιέννης για το δίκαιο των συνθηκών συνιστά σαφή ένδειξη περί του ότι η σταθερότητα των σχέσεων που επιτυγχάνονται μέσω συνθηκών απαιτεί η επίκληση της ρήτρας περί θεμελιώδους αλλαγής των περιστάσεων να γίνεται μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις», στην οποία παραπέμπει το Δικαστήριο στην απόφαση της 16ης Ιουνίου 1998, C-162/96, Racke (Συλλογή 1998, σ. I-3655, σκέψη 50).

Έλαβε η Φινλανδία τα κατά το δεύτερο εδάφιο του άρθρου 307 ΕΚ πρόσφορα μέτρα;

44. Η Φινλανδία υποστηρίζει καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας ότι οι επίδικες διμερείς συμφωνίες επενδύσεων δεν είναι ασυμβίβαστες προς τη Συνθήκη κι επομένως δεν υφίσταται ανάγκη να προβεί στις κατά το δεύτερο εδάφιο του άρθρου 307 ΕΚ ενέργειες. Δεν αμφισβητείται ότι η Φινλανδία πράγματι δεν έλαβε οποιοδήποτε μέτρο σύμφωνα με την εν λόγω διάταξη.

45. Η Αυστριακή, η Ουγγρική και η Γερμανική Κυβέρνηση ισχυρίζονται ότι, δεδομένης της οικονομικής και πολιτικής σημασίας των επίδικων διμερών συμφωνιών επενδύσεων, η καταγγελία τους προκειμένου να αρθεί το ασυμβίβαστο προς το κοινοτικό δίκαιο θα μπορούσε να εκληφθεί αποκλειστικώς ως έσχατο μέσο. Πράγματι, λόγω του εν γένει προσωρινού χαρακτήρα των περιοριστικών μέτρων, η οριστική καταγγελία των υφιστάμενων συμφωνιών θα ήταν δυσανάλογη.

46. Στις υποθέσεις Επιτροπή κατά Αυστρίας και Επιτροπή κατά Σουηδίας, το Δικαστήριο ουδέποτε επισήμανε ότι τα καθού κράτη μέλη όφειλαν να καταγγείλουν τις επίδικες διμερείς συμφωνίες επενδύσεων.

47. Το Δικαστήριο απλώς επισήμανε ότι τα ασυμβίβαστα προς τη Συνθήκη τα οποία ανέκυψαν από τις εν λόγω διμερείς συμφωνίες επενδύσεων δεν περιορίζονταν στο καθού κράτος μέλος κάθε υποθέσεως. Το Δικαστήριο έκρινε, επομένως, ότι, σύμφωνα με το άρθρο 307, δεύτερο εδάφιο, ΕΚ, εν ανάγκη, τα κράτη μέλη παρέχουν αμοιβαία συνδρομή προκειμένου να επιτύχουν την άρση των διαπιστωθέντων ασυμβιβάστων και υιοθετούν, κατά περίπτωση, κοινή στάση. Το Δικαστήριο προσέθεσε ότι στο πλαίσιο της ευθύνης που φέρει η Επιτροπή, δυνάμει του άρθρου 211 ΕΚ, να μεριμνά για την εφαρμογή των διατάξεων της Συνθήκης, εναπόκειται στην ίδια να αναλαμβάνει οποιαδήποτε πρωτοβουλία ικανή να διευκολύνει την αμοιβαία συνδρομή μεταξύ των ενδιαφερομένων κρατών μελών και την εκ μέρους τους υιοθέτηση κοινής στάσεως [34].

48. Οι παρατηρήσεις αυτές ισχύουν εξίσου και στην παρούσα υπόθεση.

49. Επιπροσθέτως, στην υπόθεση Επιτροπή κατά Πορτογαλίας [35] το Δικαστήριο εξήγησε τον τρόπο με τον οποίο μπορεί να θεραπευθεί παράβαση του άρθρου 307 ΕΚ. Έκρινε ότι μολονότι, σύμφωνα με το άρθρο 307 ΕΚ, «τα κράτη μέλη έχουν μεν δυνατότητα επιλογής των πρόσφορων μέσων που θα χρησιμοποιήσουν, εντούτοις υπέχουν υποχρέωση εξαλείψεως των ασυμβιβάστων που υφίστανται μεταξύ προκοινοτικής συμβάσεως και της Συνθήκης ΕΚ. Συνεπώς, αν κράτος μέλος συναντά δυσκολίες καθιστώσες αδύνατη την

34 — Προπαρατεθείσες στην υποσημείωση 9 αποφάσεις Επιτροπή κατά Αυστρίας (σκέψεις 43 και 44) και Επιτροπή κατά Σουηδίας (σκέψεις 43 και 44).

35 — Απόφαση της 4ης Ιουλίου 2000, C-62/98, Επιτροπή κατά Πορτογαλίας (Συλλογή 2000, σ. I-5171).

τροποποίηση ορισμένης συμφωνίας, δεν μπορεί να αποκλειστεί η υποχρέωση καταγγελίας της συμφωνίας αυτής» [36]. Σε απάντηση στο επιχείρημα της Πορτογαλίας ότι η καταγγελία αυτή θα συνεπαγόταν δυσανάλογη βλάβη των συμφερόντων που άπτονται της εξωτερικής πολιτικής της σε σχέση με το κοινοτικό συμφέρον, το Δικαστήριο επισήμανε ότι η ανάγκη ισορροπίας μεταξύ των συμφερόντων που άπτονται της εξωτερικής πολιτικής κράτους μέλους και του κοινοτικού συμφέροντος εμπεριέχεται στο άρθρο 307 ΕΚ, καθόσον η εν λόγω διάταξη «επιτρέπει στα κράτη μέλη να μην εφαρμόσουν κοινοτική διάταξη προκειμένου να σεβαστούν τα δικαιώματα τρίτων χωρών τα οποία απορρέουν από προγενέστερη σύμβαση και να τηρήσουν τις αντίστοιχες υποχρεώσεις τους. Το άρθρο αυτό τους παρέχει επίσης δυνατότητα επιλογής των πρόσφορων μέσων προκειμένου να καταστεί η συγκεκριμένη συμφωνία συμβατή με το κοινοτικό δίκαιο» [37].

50. Ως εκ τούτου καταλήγω στο συμπέρασμα ότι, παραλείποντας να λάβει τα πρόσφορα μέτρα σύμφωνα με το άρθρο 307, δεύτερο εδάφιο, ΕΚ προς άρση του ασυμβιβάστου των διατάξεων περί μεταφορών των διμερών συμφωνιών επενδύσεων με τη Ρωσική Ομοσπονδία (πρώην Σοβιετική ένωση), τη Λευκορωσία, την Κίνα, τη Μαλαισία, τη Σρι Λάνκα και το Ουζμπεκιστάν, η Δημοκρατία της Φινλανδίας παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 307 ΕΚ.

36 — Απόφαση Επιτροπή κατά Πορτογαλίας, προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 35 (σκέψη 49).

37 — Απόφαση Επιτροπή κατά Πορτογαλίας, προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 35 (σκέψη 50).

Η αρχή της απαγορεύσεως των διακρίσεων

51. Η Ουγγρική και η Γερμανική Κυβέρνηση ισχυρίζονται ότι η διαπίστωση ασυμβιβάστου σύμφωνα με το άρθρο 307, δεύτερο εδάφιο, ΕΚ αντιβαίνει προς τις αρχές του ελεύθερου ανταγωνισμού εντός της κοινής αγοράς και της απαγορεύσεως των διακρίσεων. Τόσο η Φινλανδία όσο και οι επιχειρήσεις και οι πολίτες της ΕΚ τους οποίους αφορούν οι συμφωνίες, τίθενται σε μειονεκτική θέση σε σχέση με τα λοιπά κράτη μέλη και πρόσωπα στις περιπτώσεις ως προς τα οποία εφαρμόζονται διμερείς συμφωνίες επενδύσεων οι οποίες *δεν* έχουν ακόμη εξετασθεί από την Επιτροπή.

52. Κατά πάγια νομολογία, η αρχή της απαγορεύσεως των διακρίσεων απαιτεί να μην αντιμετωπίζονται κατά διαφορετικό τρόπο όμοιες καταστάσεις ούτε καθ' όμοιο τρόπο διαφορετικές καταστάσεις, εκτός και

αν μια τέτοιου είδους μεταχείριση δικαιολογείται αντικειμενικώς [38].

53. Παρά ταύτα, η κατάσταση κράτους μέλους που υπήρξε διάδικος στην κατά το άρθρο 226 ΕΚ διαδικασία διαφέρει ουσιωδώς από την κατάσταση κράτους μέλους που δεν υπήρξε διάδικος στην ίδια διαδικασία. Η αντίθετη άποψη θα υπονόμευε σημαντικά την ελευθερία της Επιτροπής να κινεί διαδικασίες διαπιστώσεως παραβάσεως όταν το κρίνει αναγκαίο σε εκπλήρωση του ρόλου της ως θεματοφύλακας της Συνθήκης.

54. Ενόψει του ρόλου αυτού, η Επιτροπή είναι η μόνη αρμόδια να αποφασίζει, αφενός, αν είναι σκόπιμο να κινήσει τη διαδικασία διαπιστώσεως παραβάσεως κράτους μέλους και, αφετέρου, την πράξη ή την παράλειψη που καταλογίζεται στο οικείο κράτος μέλος λόγω της οποίας πρέπει να κινηθεί η διαδικασία αυτή. Η Επιτροπή δεν οφείλει, στο πλαίσιο της ασκήσεως των αρμοδιοτήτων που της απονέμει το άρθρο 226 ΕΚ, να αποδεικνύει την ύπαρξη ειδικού εννόμου συμφέροντος [39].

55. Περαιτέρω, κατά πάγια νομολογία, τα κράτη μέλη δεν μπορούν να δικαιολογήσουν τη μη εκπλήρωση των υποχρεώσεων που υπέχουν από τη Συνθήκη στηριζόμενα στο γεγονός ότι και άλλα κράτη μέλη παραβαίνουν ενδεχομένως τις υποχρεώσεις τους. Στην κοινοτική έννομη τάξη που εγκαθιδρύει η Συνθήκη, η εφαρμογή του κοινοτικού δικαίου από τα κράτη μέλη δεν μπορεί να υπόκειται στον όρο της αμοιβαιότητας. Τα άρθρα 226 ΕΚ και 227 ΕΚ προβλέπουν τα κατάλληλα μέτρα παροχής ένδικης προστασίας για την αντιμετώπιση αυτών των περιπτώσεων [40].

56. Το επιχείρημα περί απαγορεύσεως των διακρίσεων πρέπει συνεπώς να απορριφθεί.

Δικαστικά έξοδα

57. Κατά το άρθρο 69, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα εφόσον υπάρχει σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου. Δεδομένου ότι η Επιτροπή ζήτησε την καταδίκη της Φινλανδίας, αυτή δε ηττήθηκε, πρέπει να καταδικαστεί στα δικαστικά έξοδα.

38 — Απόφαση του Δικαστηρίου της 14ης Μαΐου 2009, C-34/08, Azienda Agricola Disarò Antonio κ.λπ. (Συλλογή 2009, σ. I-4023, σκέψη 67 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

39 — Βλ. απόφαση της 5ης Νοεμβρίου 2002, C-476/98, Επιτροπή κατά Γερμανίας (Συλλογή 2002, σ. I-9855, σκέψη 38 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

40 — Βλ. απόφαση του Δικαστηρίου της 29ης Μαρτίου 2001, C-163/99, Πορτογαλία κατά Επιτροπής (Συλλογή 2001, σ. I-2613, σκέψη 22 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

Πρόταση

58. Φρονώ, επομένως, ότι το Δικαστήριο πρέπει:

— να αναγνωρίσει ότι η Δημοκρατία της Φινλανδίας, παραλείποντας να λάβει, σύμφωνα με το άρθρο 307, δεύτερο εδάφιο, ΕΚ, τα πρόσφορα μέτρα για την άρση των ασυμβιβάστων που προκύπτουν από τις διμερείς συμφωνίες επενδύσεων που είχε συνάψει με τη Ρωσική Ομοσπονδία (πρώην Σοβιετική Ένωση), τη Λευκορωσία, την Κίνα, τη Μαλαισία, τη Σρι Λάνκα και το Ουζμπεκιστάν, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 307 ΕΚ

— να καταδικάσει τη Δημοκρατία της Φινλανδίας στα δικαστικά έξοδα.